

ВІТАЄМО!

Успішно захистили дисертаційні дослідження на здобуття наукового ступеня

МЕЛЬНИК Юлія Сергіївна
кандидат психологічних наук

ЯРОШУК Маріанна Володимирівна
кандидат психологічних наук

ДОМАНЮК Оксана Михайлівна
кандидат педагогічних наук

МИКУЛЯК Ольга Василівна
кандидат філологічних наук

ПОЛЯК Ірина Павлівна
кандидат філологічних наук

КІКІНА Наталія Михайлівна
кандидат педагогічних наук

РАТИНСЬКА Інна Василівна
кандидат педагогічних наук

ПРО ФЕНОМЕН ДОБРОЗИЧЛИВОСТІ

Навряд чи знайдеться багато людей, які заперечуватимуть думку, що в сучасному напруженому та суперечливому, наповненому ризиками і технологізованому світі моральна риса доброзичливості стає все актуальнішою, радикально гострою та необхідною, а в окремих критичних життєвих ситуаціях — унікальною і навіть дефіцитною. Саме в таку, образно кажучи, тонку і делікатну сферу духовних міжлюдських взаємин спрямувався науково-дослідницький інтерес нашого молодого науковця з кафедри теорії та методики дошкільної і початкової освіти Оксани Доманюк. Причому цей інтерес стосується особливо чутливого сектора людських відносин — дитячого, тобто сфери дошкільного виховання, що засвідчує обрана нею тема дисертаційного дослідження «Підготовка майбутніх вихователів до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку» на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук. Інформація про згадану дисертаційну роботу для нас удвічі приємна: вона була виконана в Кременецькій гуманітарно-педагогічній академії ім. Тараса Шевченка і науковим керівником дисертаційного пошуку виступила наш науковець, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри теорії та методики дошкільної і початкової освіти Ірина Онищук.

Успішний захист дисертації відбувся на засіданні спеціалізованої вченої ради Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника. Опонували нашому науковцю доктор педагогічних наук, завідувач кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та дошкільної освіти Мелітопольського державного педагогічного університету ім. Богдана Хмельницького, доцент Валентина Ляпунова і кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної педагогіки, психології та фахових методик Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії Леоніда Пісоцька.

Лейтмотив дисертаційної роботи:

доброзичливість є базовою особистісною якістю, а успішність її формування у контексті реалізації освітніх завдань залежить від рівня фахової підготовки нової генерації вихователів закладів дошкільної освіти, від їх готовності виявляти світоглядну позицію, особистісні переконання, творчі здібності, професійну гнучкість, здатність сприяти набуттю кожною дитиною соціального досвіду та навичок міжособистісної взаємодії.

Наш дисертант наголошує: в сучасних умовах домінування стилю ділового спілкування над особистісним, що провокує

деформацію цінностей і прагматизацію життя, все ще відсутні належні дослідження феномену доброзичливості й обґрунтування його актуальності у формуванні професійної компетентності фахівців дошкільної освіти. Саме це зобов'язало науковця зосередити свою увагу на окремих суперечностях проблематики: між визнанням психолого-педагогічної наукою доброзичливості як важливої умови гуманізації міжособистісних взаємин і формалізацією стосунків між людьми у сучасному соціумі; між потребою суспільства у фахівцях, готових до відповідної роботи, і відсутністю формулювання такого завдання у навчальних програмах фахових дисциплін педагогічної спрямованості; між потребою в методиці конкретної фахової підготовки вихователів дітей дошкільного віку та відсутністю належного методичного забезпечення означеного процесу. На вирішення згаданих і дотичних до них суперечностей спрямований дисертаційний пошук, сформульовані мета і завдання дослідження.

Метою дисертаційної роботи стало наукове обґрунтування й експериментальне підтвердження ефективності моделі підготовки майбутніх вихователів до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку. Для досягнення згаданої мети визначено конкретні завдання, виконання яких забезпечило новизну результатів дослідження:

розкрито сутність терміну «готовність вихователів до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку», визначено структуру цього феномену та розроблено критерії показників такої готовності, зокрема її сформованості на високому, достатньому, суперечливому та початковому рівнях; розроблено й обґрунтовано трьохблокову модель підготовки вихователів у цільовому, процесуальному та результативному складниках; конкретизовано педагогічні умови, уточнені змістові характеристики, деталізовано форми, методи та засоби підготовки вихователів до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку.

Практичне значення дисертаційної роботи полягає в тому, що для впровадження в освітню практику розроблено модель цілісного процесу фахової підготовки вихователів ЗДО у ЗВО та запропоновано навчально-методичне портфоліо «Формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку», а також доповнено зміст навчальних дисциплін «Педагогіка дошкільна», «Психологія дитинства», «Виховання дітей у різновікових групах», «Психолого-педагогічний тренінг» і запропоновано методичні рекомендації для студентів спеціальності «Дошкільна освіта» щодо виконання змісту програми «Педагогічна практика в групах дітей дошкільного віку». Результати дисертаційного дослідження знайшли своє практичне застосування в освітньому процесі нашої академії, Тернопільського обласного комунального інституту післядипломної педагогічної освіти, Хмельницького НУ, Прикарпатського НУ ім. Василя Стефаника, Кам'янець-Подільського НУ ім. Івана Огієнка, Глухівського НПУ ім. Олександра Довженка, Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя.

Дисертант вважає, що проведені дослідження не вичерпують усіх аспектів окресленої проблематики, і підкреслює, що до перспективних напрямків наукових розвідок у цій сфері належить обґрунтування педагогічних засад особистісного і професійного самовдосконалення у руслі неперервної самоосвіти вихователів ЗДО, розробка технології підготовки студентської молоді до формування доброзичливості у дітей старшого дошкільного віку з урахуванням доробку вітчизняних і зарубіжних вчених.

У СФЕРІ МІЖКУЛЬТУРНОГО ДИСКУРСУ

У сучасному взаємозалежному та всебічно інтегрованому світі особливу увагу надають міжкультурному дискурсу в його етнолінгвальному аспекті, який часто стає причиною виникнення комунікативних невідчужувань у спілкуванні представників різних національних культур. Такій актуальній проблематиці присвятила своє дисертаційне дослідження «Етнолінгвальні особливості міжкультурного дискурсу (на матеріалі німецькомовної літератури мігрантів)» на здобуття наукового ступеня кандидата філологічних наук молодий науковець кафедри іноземних мов і методики їх викладання Ольга Микуляк. Дисертаційну роботу вона виконала на кафедрі німецької філології Східноєвропейського НУ ім. Лесі Українки під керівництвом кандидата філологічних наук, доцента цієї кафедри Галини Новак. Офіційний захист дисертації відбувся на засіданні спеціалізованої вченої ради Одеського НУ ім. І.І.Мечнікова. Опонували нашому дисертантові доктор філологічних наук, завідувач кафедри іноземних мов НУ «Одеська юридична академія», професор Наталія Петлюченко і кандидат філологічних наук, доцент кафедри німецької мови Ніжинського ДУ ім. Миколи Гоголя, доцент Марія Блажко.

У дисертаційному дослідженні міжкультурний дискурс трактується як мисленнєво-мовленнєва взаємодія між представниками різних лінгвокультур як у первинній комунікації, де автор-мігрант спілкується з читачем — носієм іншої культури, так і у вторинній комунікації, яка зображує в тексті спілкування героїв-мігрантів із носіями іншої культури, містить як мовні, так і позамовні особливості, схожість та відмінність двох лінгвокультур і покликана забезпечити взаєморозуміння між комунікантами. Саме тому актуальність дисертаційної роботи зумовлена необхідністю дослідження мовної

репрезентації етнокультурної інформації у текстах німецькомовної літератури мігрантів. Науковець наголошує, що особливо важливим є вивчення форм і способів етнокультурного впливу, а це потребує системного аналізу текстово-дискурсивного та когнітивного аспектів цієї літератури.

Дисертант визначила теоретико-методологічні засади дослідження етнолінгвальних особливостей міжкультурного дискурсу; проаналізувала сучасні німецькомовні тексти літератури мігрантів як особливий текстотип, важливий для діалогу культур; виокремила мовні засоби репрезентації етнокультурної інформації; виявила різні типи етнореалій як маркерів національного колориту в текстах; висвітлила мовні стереотипи та способи їх вербального вираження. Важливо, що науковець простежила найтипівіші культурні та національні особливості німецького, польського, російського й українського народів і з'ясувала причини та наслідки виникнення комунікативних невідчужувань у процесі міжкультурної комунікації, ідентифікувала засоби вербалізації типових рис характеру та комунікативної поведінки представників різних етносів.

Наукова новизна дисертаційного дослідження визначена його об'єктом і предметом, завдяки яким уперше проаналізовано сучасні німецькомовні тексти літератури мігрантів як особливий текстотип і досліджено їх із позицій етнолінгвістики, лінгвокультурології, міжкультурної комунікації. Дисертант уточнила дефініцію «міжкультурний дискурс» і розрізнила його первинний і вторинний типи, охарактеризувала лінгвальну та лінгвокультурологічну

специфіку реалізації етнокультурної інформації у міжкультурному спілкуванні. В роботі типологізовано комунікативні невідчужування міжкультурної комунікації, виокремлено й описано помилки під час такого спілкування на фонетичному, лексичному, граматичному рівнях, а також виявлено помилки через розбіжності у фонових та крайнозвичайних знаннях.

Теоретичне значення дослідження полягає в тому, що його результати є внеском у таких галузях германістики, як лексикологія, ономастика, етнолінгвістика, соціолінгвістика, лінгвістика тексту, функційно-комунікативна лінгвістика, а практичне — у можливостях використання його матеріалів при викладанні курсів лексикології та стилістики німецької мови, загального мовознавства, при підготовці навчальних і методичних посібників і навіть у лексикографічній практиці (формування друкованих та електронних словників).

Особливої уваги заслуговує структура дисертаційної роботи, виконаної з використанням 294 літературних джерел, в тому числі 74 — іноземними мовами, 16 джерел ілюстративного матеріалу, а також змістово й інформаційно наповнених і методично ефективних додатків, серед яких — «Типові риси німців, поляків і росіян», «Класифікація етнореалій», «Класифікація мовних стереотипів», «Типові помилки» і «Ключові опозиції».

Перспективи подальшого дослідження науковець бачить в аналізі міжкультурних особливостей текстів німецькомовних авторів неслов'янського походження, вихідців з інших регіонів планети, зокрема з арабського світу.

